

Badó Attila-Márki Dávid

Bírósági igazgatás Szlovéniában¹

Igazgatás jellege: Bírói többségű központi igazságszolgáltatási tanács

Törvényhozás különleges szerepe

Bírói Tanács A 6 választott bíró mellett 5 tagot a Parlament választ a Köztársasági Elnök javaslatára. Státuszát tekintve (amit a szlovén Alkotmánybíróság is alátámasztott) a Tanács egy más hatalmi ágaktól független sui generis szerv, ami egyúttal nem a bírák képviseleti szerve. Az Alkotmány a bírák függetlensége érdekében két garanciális rendelkezést rögzít: Bírót kinevezni és felmenteni csak a Tanács javaslata alapján lehet. A Tanácsnak javaslattételi joga van a Legfelsőbb Bíróság elnökének személyére nézve. Javaslattételt tesz továbbá a legfelsőbb bírósági bírák személye vonatkozásában. Kinevezési jogköre van minden más bírósági elnök és elnökhelyettes kapcsán, és minden bírói előmenetelről is dönt. Az új bírák kinevezése vonatkozásában javaslatot tesz, a bírói kinevezésről pedig a Parlament dönt. Az LB elnökének eltávolítására vonatkozó eljárás kapcsán véleményt nyilvánít. Bírák eltávolítására vonatkozó javaslattétel.

Törvényhozás A szlovén rendszer különlegessége, hogy a törvényhozás a bírák kinevezéséről, eltávolításáról, a Legfelsőbb Bíróság elnökének személyéről dönt. Az előléptetésekről, a bírósági elnökök, elnökhelyettesek kinevezéséről viszont a Tanács dönt. A bírák szelekciója kapcsán a kritériumokat az igazságügyi miniszterrel történő egyeztetést követően a tanács határozza meg.

Igazságügyi minisztérium, miniszter

Javaslatot tesz a Parlamentnek a Legfelsőbb Bíróság elnökének személyére. Minden igazságszolgáltatást érintő ügyben jelentést kérhet a Bírói Tanácstól. Felügyeli a törvényhozást, előkészíti, megtervezi a bíróságok költségvetését, ellenőrzi a bíróságok ügykezelését adminisztratív szempontból, és felügyeleti jogkörrel rendelkezik az egyes bíróságok felett. Ellenőrzi a Bírói Tanács statisztikai adatszolgáltatását.

Személyügyi Tanács Az egyes bíróságokon működő tanácsok, melyek személyi kérdésekben a jogszabályok alapján előkészítő, szociológiai értelemben döntő szereppel bírnak, miután a központi Bírói Tanács tagjai idő és megfelelő adminisztratív segítség nélkül kevesebb rálátással rendelkeznek az eléjük tart ügyekben.² A Tanács elnöke a bíróság elnöke, és 6 vagy a Fellebbezési és Legfelsőbb Bíróságon 4³ (bíró kollégák által megválasztott) bíró.

Bírósági elnökök A bírósági elnökök az adott bíróság igazgatásában központi szerepet játszanak, és vezetik azokat a személyügyi tanácsokat, melyek a bírói kinevezések, előléptetések ügyében döntő szerephez jutnak. Szerepük a bíróságok igazgatása területén kiemelkedő. Ők gondoskodnak a bíró jelöltek előszelekciójáról, aminek az eredményét

¹ Készült az Igazságügyi Minisztérium és a 120693 számú, „A pártatlanság biztosítása az igazságszolgáltatásban” című OTKA kutatás támogatásával.

² Courts Act, Art. 30.

³ Court of Appeals and the Supreme Court Personnel Council.

terjesztik a személyügyi tanács elé. Ugyancsak fontos szerepet játszanak a bírák előmenetelénél, magasabb fizetési osztályba sorolásánál.

Fegyelmi ügyek

A központi Igazságszolgáltatási Tanács rendelkezik a fegyelmi eljárások megindítására és lefolytatására felhatalmazó jogkörrel. A bírák felmentésére csak a Parlament jogosult.

Háttér információk

A szlovén bírói öngazgatás kialakítását az alkotmányos demokráciába átmenet, pragmatikus szempontból az Európa Tanácsba történő felvétel motiválta, amit az akadémiai szféra is erősen támogatott⁴⁵

Az öngazgatás a három hatalmi ág kölcsönös ellenőrzésére, és bírósági ügyekre történő ráhatásában mutatkozik meg.

Legfőbb sajátossága a rendszernek, hogy a bírói öngazgatás kiépítése mellett a végrehajtó hatalom szerepe (kötségvetés, bíróságokkal kapcsolatos jogszabály előkészítés, ellenőrzés stb.) sem elhanyagolható. Ami azonban érdekesség, hogy minden szlovén bíró az Igazságszolgáltatási Tanács javaslata alapján a Parlament döntését követően kap bírói kinevezést.

Ezt követően azonban (a Legfelsőbb Bíróság elnökén kívül) az Igazságszolgáltatási Tanács dönt a bírói előléptetésekről, bírósági elnökök, elnökhelyettesek kinevezéséről.

A bírói Tanács [*Sodni svet*] már 1990-ben, közvetlenül a függetlenség elnyerését követően létrejött.⁶ 9 tagból állt: 5 bíró, 3 köztisztviselőben álló jogász és az igazságügyi miniszter, akik még a szocialista Parlamenttől nyerték el megbízatásukat. Szerepe gyenge volt.

Az Alkotmány, majd a Bíróságokra⁷, a bírák szolgálati viszonyára⁸ vonatkozó későbbi törvények már egy erős bírói önkormányzati szerv felállításáról rendelkeztek, mely már szélesebb hatásköröket biztosít a központi bírói tanácsnak. (Voltak olyan elképzelések, melyek a Tanács hatáskörét az ügyészségekre is kiterjesztették volna, ám a pártok végül ezt elvetették)

Az Alkotmány 131. szakasza egy bírói többségű Bírói Tanács felállításáról rendelkezett. A 6 választott bíró mellett 5 tagot a Parlament választ a Köztársasági Elnök javaslatára. Státuszát tekintve, amit a szlovén Alkotmánybíróság is alátámasztott, a Tanács egy más hatalmi ágaktól független sui generis szerv, ami egyúttal nem a bírák képviselői szerve.⁹ Az Alkotmány a bírák

⁴ David Kosar, *Perils of Judicial Self-Government in Transitional Societies* (CUP, 2016).

⁵ See, for example, Petra Guasti, Bojan Dobovšek, Branko Ažman, *Deficiencies in the Rule of Law in Slovenia in the Context of Central and Eastern Europe*, *Varstvoslovje*, vol. 14, No. 2, pp. 175-190.

⁶ Zvonko Fišer, *Sodni ali pravosodni svet, v Normativne spremembe na področju sodstva v Republiki Sloveniji*, *Zbornik razprav in referatov*, Portorož (2001).

⁷ OJ RS 94/07.

⁸ OJ RS 94/07.

⁹ Constitutional Court of Slovenia Case U-I-224/96, par. 11:

függetlensége érdekében két garanciális rendelkezést rögzít: Bírót kinevezni és felmenteni csak a Tanács javaslata alapján lehet¹⁰

Bár voltak kezdeményezések, hogy az átpolitizálódás veszélye miatt a bírák kinevezését a Parlamenttől áttegyék a Köztársasági elnök kezébe, a Bírói Tanács erős, és függetlenséget védő hatáskörei miatt és a politikai pártok akarata nélkül e kezdeményezésből nem lett semmi.

A Tanács hatásköreinek megerősítésére 2017-ben került sor, a Bírói Tanácsról szóló önálló törvényben¹¹, melyben 4 fő kompetencia csoportot bontottak ki részletesen:

1. A bírák, bírósági elnökök, elnök-helyettesek kiválasztása, kinevezése és eltávolítása¹²
E körben a Tanácsnak javaslattevési joga van a Legfelsőbb Bíróság elnökének személyére nézve. javaslatot tesz továbbá a legfelsőbb bírósági bírák személye vonatkozásában. Kinevezési jogköre van minden más bírósági elnök és elnökhelyettes kapcsán, és minden bírói előmenetelről is dönt. Az új bírák kinevezése vonatkozásában javaslatot tesz, a bírói kinevezésről pedig a Parlament dönt. Az LB elnökének eltávolítására vonatkozó eljárás kapcsán véleményt nyilvánít. Bírák eltávolítására vonatkozó javaslattevés.
2. Egyéb, bírósági human erőforrás politikával kapcsolatos jogkörök.¹³
Összeférhetetlenségi ügyek, előléptetések, magasabb bírói címek odaítélése, magasabb fizetési osztályba sorolás tartozik e körbe, továbbá a Tanács dönt végső soron a bírák negatív értékeléséről, és a bírákkal szembeni panaszokról, a bírák áthelyezéséről, és egyéb, státuszukkal kapcsolatos ügyekről.¹⁴
3. A Tanács fegyelmi ügyekkel kapcsolatos szerepe. A Tanács állítja fel a fegyelmi bizottságot, indítja a fegyelmi eljárásokat és gondoskodik a fegyelmi szankciók végrehajtásáról.
4. A negyedik csoportba azon jogosítványok tartoznak, melyek az előző jogosítványok végrehajtását teszik lehetővé.¹⁵ Az igazságügyi miniszterrel történő egyeztetést követően elfogadja a bírói szelekcióra és a már kinevezett bírák értékelésére vonatkozó kritériumokat. Megalkotja az etikai és integritási kódexet. Az igazságügyi miniszternek konzultálnia kell a tanáccsal a szükséges bírói létszámmal és szervezeti kérdésekkel kapcsolatban.

¹⁰ Constitution, Art. 130, 132.

¹¹ OJ RS 23/17.

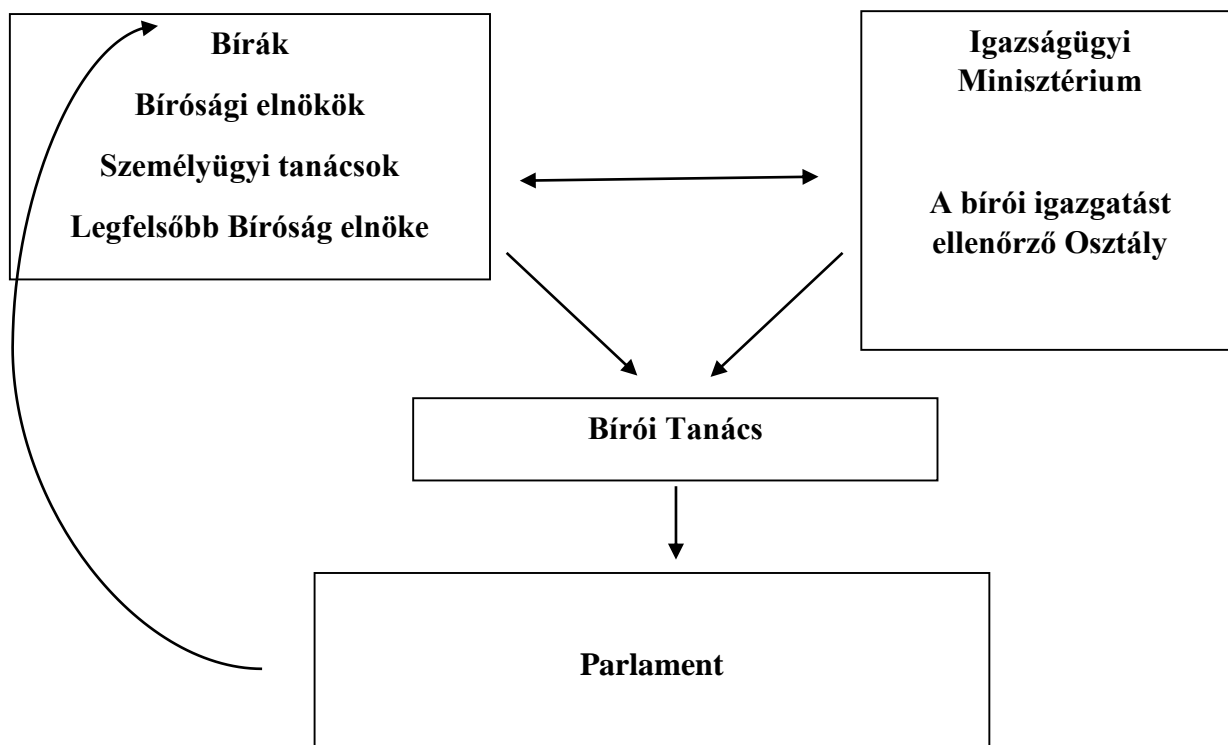
¹² Judicial Council Act Art. 23/1.

¹³ Ibid Art. 23/2.

¹⁴ Art. 23.

¹⁵ Ibid, Art. 23/4.

Bírósági igazgatás Szlovéniában

Az Igazságszolgáltatási Tanácsra vonatkozó hivatalos információk:

Official name in original language: Sodni svet Republike Slovenije

Official name in English: The Judicial Council of the Republic of Slovenia

Address: Trdinova ulica 4, SI-1000 Ljubljana, Slovenia

Telephone number: +386 (0) 1 434 18 60

Website: <http://www.sodni-svet.si>

E-mail: sodni.svet@sodisce.si

Brief history: The new Judicial Council was established by Constitution of 28th December 1991, but existed within Yugoslavia

Constitutional or legal status/basis: The Council is a sui generis body, provided in the Constitution

Legal acts regulating the Status: The Courts Act and Judicial Service Act

Composition:

Total number of members: 11 members
Term of office: 6 years. Every 3 years 2 or 3 members shall be elected by the National Assembly and 3 members shall be elected by and from among the judges with permanent judicial function.

Is there a possibility to be renewed as a member? Yes, but not immediately upon expiration of the term of office.

Do the members have a full-time position or not? Not full-time. They gather in meetings every 2-3 weeks.

Make up: 6 judges elected amongst judges, 5 from other legal professions elected by the National Assembly on the proposal of the President of the Republic of Slovenia.

Is there a majority of Judges? The Constitution regulates the composition and some basic elements of the election of the members of the Judicial Council. According to Art. 131 of the Constitution, the Judicial Council is composed of 11 members. The National Assembly elects five members of the Judicial Council on the proposal of the President of the Republic from among university professors of law, attorneys and other lawyers, while judges holding permanent judicial office elect six members from among their own number. According to the Courts Act (CA), the members of the Judicial Council are elected for a term of six years and may not be immediately re-elected after the expiration of this term. Every three years the National Assembly alternately elects either two or three members to the Judicial Council, and also the judges holding permanent judicial office elect three members. The term of office of a member of the Judicial Council elected at a by-election to fill a vacancy created by the premature termination of the term of office of a previous member expires upon the expiration of the term of the Judicial Council (Art. 18 of the CA). Regarding the members of the Judicial Council elected by the parliament, the list of candidates for such office must be proposed by the President of the Republic and such proposals must be submitted to the National Assembly no later than twenty days before the day of voting. The proposed number of candidates must exceed the number of vacant posts, up to a maximum of twice the number of available posts. Voting is secret (Art. 20 of the CA). The election of members of the Judicial Council from among judges is performed by direct and secret ballot. Any judge may be elected a member of the Judicial Council. All judges who hold permanent judicial office and are registered in the Judicial Electoral Register on the day of voting have the right to vote. The following each elect one member of the Judicial Council: judges who hold permanent judicial office at the Supreme Court of the Republic of Slovenia; judges at courts with the position of high courts; judges at courts with the position of district courts; and judges at courts with the position of local courts. The two remaining members of the Judicial Council are elected by all these judges together. The proposed number of candidates on each list of candidates must exceed the number of vacant posts, up to a maximum of four times the number of available posts. An individual candidate is put on a list if proposed by a minimum of three judges. With regard to candidacies, consideration must be taken to ensure even representation of the territories under the jurisdiction of all high courts of the Republic of Slovenia (Art. 22 and 24 of the CA).

Presidency: President elected by a 2/3 majority of the members of the judicial Council, Vice-president elected by a 2/3 majority of the members of the judicial Council

Main Competences:

Career of judges and / or prosecutors: The Council proposes to the National Assembly the candidates to be elected into judicial offices, appoints judges based on opinion of the responsible person within the institution where the judge will be appointed (Ministry, Judicial Council, Supreme Courts etc.), appoints and dismisses presidents of courts except for the president of the supreme Court of Republic of Slovenia, decides on promotion to higher judicial positions and on faster promotion within wage grades, on promotion to the title of senior judge or to a higher judicial position and on extraordinary promotion to a higher judicial title, decides on the incompatibility of judicial office, adopt the quantitative and qualitative criteria for the assessment of the work of judges, hear and decide on the justifiability of an appeal of a judge who believes that his/her legal rights, or his/her independent position, or the independence of the judiciary have been violated (no competence concerning prosecutors).

Judicial training: No competences.

Discipline: The Judicial Council can initiate disciplinary proceedings upon the proposal for investigative action.

Ethics: The Judicial Council educates judges in the field of ethics and integrity, gives opinions, encourages judges to follow judicial independence and impartiality as well as the general principles of ethics mentioned within the code of ethics adopted by the Judges Association.

Opinions on legislation / other opinions: The Judicial Council gives its opinions of legislation or proposals of legislation concerning the Judiciary.

Status of decisions: Administrative nature.

Review: 1st level of appeal is the Judicial Council, 2nd level of appeal is the Administrative Court of Republic of Slovenia and 3rd level of appeal is Supreme Court of Republic of Slovenia.

Budget: The Judicial Council has its own budget and is a member of the board of budgetary users. The main negotiator about the budget for judiciary is Supreme Court of Republic of Slovenia.